

Sent í Samráðsgátt

Kópavogi, 24. febrúar 2021
2102866/303.00 ÁAK

Efni: Umsögn barnaverndar Kópavogs um frumvarp til laga um breytingar á barnaverndarlögum nr. 80/2002

Barnavernd Kópavogs er í meginráttum ánægð með þær breytingar sem lagðar eru til í frumvarpinu en telur þó að viðamiklar breytingar eins og skipan umdæmaráðs verði að skoða og útfæra betur.

Þær breytingar sem barnavernd Kópavogs vill sérstaklega fagna eru eftirfarandi:

- Ákvarðanir um tímabundna vistun utan heimilis.

Þörf er á að lengja þann tíma sem unnt er að vista börn utan heimilis án aðkomu dómstóla úr tveim mánuðum í fjóra. Lítið ávinnst í meðferð mála, gerð forsjáhæfnimats o.fl. á tveim mánuðum. Af fenginni reynslu barnaverndar Kópavogs eru fjórir mánuðir nærri lagi og duga vel í þeim tilvikum sem reynir á þessa heimild sem er einkum þegar áhyggjur eru af alvarlegri stöðu og ekki óhætt fyrir barn að vera í umsjá foreldris, en ólokið er öflun gagna eða að láta reyna á stuðningsúrræði áður en tekin er ákvörðun til lengri tíma s.s. lengri vistun eða forsjárviptingu.

- Samráð við börn

Sérstaklega ber að fagna áherslu á rétt barna til að fá upplýsingar um mál sitt á barnvænan hátt. Slíkt tekur af öll tvímæli um að börn séu upplýst um stöðu sinna mála og vonandi róar börn sem búa við óvissu um framtíð sína eða fyrirætlanir barnaverndar og forsjáraðila.

- Sameiginlegur gagnagrunnur

Sameiginlegur gagnagrunnur mun eflaust nýtast vel til að tryggja samfellu mála en jafnframt mætti skoða hvort Gæða- og eftirlitsstofnun gæti sinnt eftirliti sínu með skráningu og tölfræði með einhverskonar aðgangi að slíkum grunni. Þannig myndi sparast nokkur vinna fyrir barnaverndarstafsmenn sem myndi nýtast í málavinnslu.

- Einföldun málsmeðferðarreglnanna

Einföldun málsmeðferðar og breytingar sem lagðar eru til á 35. og 37. gr. barnaverndarlaga eru mjög til bóta. Ákvæði 35. gr. laganna var alltaf erfitt og flókið í framkvæmd og vandséð hvaða aðkomu barnavernd hafði af málefnum sem snerti starfsmanninn sjálfan, annað en að gera yfirmanni viðvart.

- Aðgerðir gagnvart þunguðum konum

Barnavernd Kópavogs tekur undir það sem fram kemur í frumvarpinu að til þess að unnt sé að beita því úrræði að sjálfræðissvipta þungaðra konu til verndar ófæddu barni er nauðsynlegt að gera breytingu á lögræðislögum í þá átt að sú ástæða ein og sér að viðkomandi misnoti ávana- og fíkniefni nægi. Ákvæðinu hefur frá árinu 2010 aðeins verið beitt hjá barnaverndarnefnd Kópavogs í eitt skipti. Í því tilviki kom ekki til sjálfræðissviptingar þrátt fyrir að nefndin hefði heimild til að fara fram á slíkt vegna m.a. erfiðleika á að fá nauðsynlegt læknisvottorð til staðfestingar þörf á sviptingu. Skerpa þarf á samstarfi heilbrigðisyfirvalda og barnaverndarþjónustu þegar kemur að þessu og skilgreina ábyrgð og hlutverk hvers um sig ef úrræðið á að virka.

Atriði sem barnavernd Kópavogs vill gera athugasemdir við eru eftirfarandi:

Barnavernd Kópavogs telur að skerpa verði tillögu um umdæmisráð. Reynsla barnaverndar Kópavogs af núverandi skipulagi hefur verið góð. Kjörnir fulltrúar gera sér grein fyrir því ábyrgðarhlutverki sem það er að skipa fulltrúa í barnaverndarnefnd og nefndin er yfirleitt skipuð fólki sem hefur fjölbreytta menntun og reynslu af málefnum barna. Þá má ekki vanmeta það sjónarhorn sem „hinn almenni borgari“ leggur til í barnaverndarumræðu sem sérfróður fagaðili hefur ekki. Þeir sem standi fyrir utan kerfið sjái oft betur hversu alvarlegur vandinn er, en sá sem sér slíkar aðstæður dags daglega. Allar ákvarðanir barnaverndarnefnda eru síðan kærnanlegar til dómstóla eða úrskurðarnefndar velferðarmála sem veitir nefndum aðhald og gætir réttaröryggis aðila. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir að sveitarstjórn skipi umdæmisráð sem erfitt er að sjá að sé ólíkt þeirri skipan sem er í dag þó strangari kröfur séu gerðar um sérþekkingu ráðsfólks. Ef tilgangur breytinganna er að skera algjörlega á tengsl pólitíkur og umdæmaráðs mætti finna aðra lausn á því hvernig ráðið er skipað.

Það er skoðun barnaverndar Kópavogs að það mætti skoða betur skipulag umdæmisráðs, fjölda ráðsmanna og bakgrunn þeirra. Umdæmisráð ætti að vera skipað aðilum með fjölbreyttari reynslu og fagmenntun en nú er gert ráð fyrir. Þá má velta því fyrir sér hvort fastsetja þurfi sömu þrjá ráðsmenn til fimm ára í hverju umdæmi og hvort betur færi ekki á að hafa flæði á milli umdæma en þó þannig að miðlæg samræming ætti sér stað. Ef umdæmaráð væri hugsuð sem sérstök stofnun eða skrifstofa sem þjónaði öllu landinu mætti byggja upp aukna samhæfingu, reynslu og samstarf milli ráðsmanna. Slík skrifstofa eða stofnun gæti þá verið algjörlega óháð sveitarstjórn um annað en rekstrarfé. Á lista yfir ráðsmenn gætu verið aðilar með fjölbreyttari menntun og reynslu en lagt er til s.s. leik- og grunnskólakennarar, ljósmæður, læknar, þroskajálfarar o.s.frv. Reynsla Kópavogs hefur sýnt að innæi starfstétta eins og ljósmæðra, þroskajálfara og kennara er oft mjög þörf og góð viðbót við málin. Undirritaðar geta líka tekið undir athugasemd fjölskyldu- og barnamálasviðs Hafnarfjarðar að störf fyrir umdæmisráð og Barna- og fjölskyldustofnun geti ekki farið saman en tilgangur nýrra lagabreytinga um stofnun Barna- og fjölskylduþjónustu var einmitt sá að aðgreina eftirlits- og leiðbeiningahlutverk sem Barnaverndarstofa fór með.

Fleiri hafa bent á að ýmis önnur atriði er varða umdæmisráð eru óljós svo sem málsmeðferð fyrir nefndinni og kæruheimildir. Barnavernd Reykjavíkur varpa ljósi á þá stöðu sem kanna að koma upp að heimild til neyðarvistunar, 14 dagar, gæti verið of knappur tími til að fá úrlausn mála hjá umdæmisráði. Undirritaðar taka undir það.

Þá má einnig að mati undirritaðra fara vel yfir það hvort raunverulega sé þörf á aðkomu umdæmisráðs eða annars milliliðs í málum sem áendanum heyra undir dómstóla þ.e. hvort að

Kópavogsbær

Digranesvegur 1
200 Kópavogur
Sími 441 0000
kopavogur.is

eðlilegt sé að barnaverndarþjónusta verði að leita út á við til að fá heimild til að bera mál til dómstóla s.s. forsjárviptingu og hvernig fari ef þeirri heimild væri synjað hjá umdæmisráði.

Í frumvarpinu er ekki að finna breytingartillögu á ákvæði 45. gr. barnaverndarlaga sem skapar óvissu um um hver fari með úrskurðarvald í málum sem heyra undir 2. mgr. ákvæðisins þegar takmarka á aðgang aðila að tilteknum gögnum. Í raun er þörf á að endurskoða þetta ákvæði frá grunni vegna þeirra þröngu takmarkana sem þar eru settar við takmörkun á gagnaafhendingu.

Virðingarfyllt
f.h. barnaverndar Kópavogs

Ása A. Kristjánsdóttir lögmaður

Anna Eygló Karlsdóttir deildarstjóri